

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor diplomové práce: Bc. Nikola Vávra

Název práce: Big5 a politická orientace v ČR: Teorie, korelace a příklady

Vedoucí: PhDr. Martina Klicperová, CSc., DSc.

Oponent: PhDr. et Mgr. Hana Valentová, Ph.D.

Autor se ve své diplomové práci věnuje vztahu mezi osobnostními faktory a politickou orientací, využívá přitom dat z výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění z roku 2020. Jeho cílem je u české populace ověřit vztahy, které byly již zkoumány u respondentů v jiných státech. Ověřování a srovnání výsledků zahraničních výzkumů realizovaných na jiné populaci a jejich srovnání s českým reprezentativním vzorkem považuji za zajímavý a cenný příspěvek pro oblast politické psychologie. Vzhledem k názvu práce a obsahu teoretické části je určitým překvapením, že kromě uvedených vztahů jsou zároveň sledovány i vztahy mezi osobnostními rysy a makroobavami respondentů. Téma je tak tříštěno a je obtížné vnímat jej jako kompaktní celek.

Teoretickou částí práce autor začíná možná zbytečně velmi zešíroka zevrubným, základním vymezením osobnosti a její struktury. Následně se více zaměřuje na rysy osobnosti. Překvapilo mě, že v těchto oddílech i poté, co se již tex týká rysů, které jsou autorovým ústředním zájmem, využívá výhradně sekundárních zdrojů (Atkinson, 2003, Cakirpaloglu, 2012). Cituje sice např. Allporta (s. 9), což má působit jako využití primárního zdroje, ale citace je zjevně nepřiznaně převzatá ze sekundárního zdroje (Cakirpaloglu, 2012), ze kterého v tomto autor oddílu čerpá. Teoretická část pokračuje v souladu s tématem větším zacílením na Pětifaktorový model osobnosti Big 5 a jeho kritiku, kde již autor odkazuje na dostatečně širokou primární zdrojovou základnu. Ve druhém oddílu teoretické části je v souladu s tématem práce věnována pozornost představení základních informací o stranickému systému, ideologii politických stran, s detailnějším zacílením na objasnění spektra politických stran v ČR. Jako nejvíce nosnou kapitolu pro následnou výzkumnou část vnímám třetí oddíl, kde autor představuje výsledky metaanalýzy 232 výzkumů a jejich zjištění a dále výsledky výzkumu tohoto tématu v ČR. Na tomto místě (s. 32) se autor také zmiňuje o „Modelu omezení hrozbami“, který je zřejmě propojením původně neobjasněného nesouladu mezi myšlenkou vztahu mezi rysy a politickou orientací a mezi rysy a makroobavami respondentů,

Celkově je úroveň zpracování teoretické části kolísavá, v některých oddílech autor nabízí detailní až zahlcující množství informací s bohatým ozdrojováním, v jiných částech poskytuje velmi obecné informace ze sekundárních zdrojů. Při obhajobě bych uvítala, pokud by bylo objasněno, nakolik například v Kapitole 3 autor pouze zprostředkovává informace z metaanalýzy včetně zdrojů a nakolik zdroje sám vyhledat a zda prezentované informace překračují použitou metaanalýzu (Osborne, 2021). V textu celé práce se vyskytují drobné gramatické či stylistické chyby. Teoretická část má povahu kompilace, ocenila bych vlastní myšlenkovou práci autora, která by kompilační a informativní povahu textu přesáhla.

V empirické části práce autor vychází z dat CVVM, která byla získána od reprezentativního vzorku pro ČR čítajícího 1019 osob. Vzhledem k tomu, že autor nevyužívá vlastní data, ocenila bych informaci, jakým způsobem k nim získal přístup – jak postupoval. Jsou stanoveny 4 hlavní hypotézy. Dále hlavním hypotézám podřazeno 18 pracovních hypotéz o jednotlivých očekávaných vztazích a vždy je formulována i nulová hypotéza. V této části bych ocenila, pokud by autor jasně vyjádřil, zda má nějaká konkrétní očekávání. U osobnostních faktorů je to zřejmé – očekávání jsou shodná se zahraničními výstupy, ale u vlivu demografických faktorů či vnímaných makrorizik již nejsme s očekáváními autora a jeho zdůvodněním seznámeni. Samotná analýza dat je detailní, precizní, ukazuje autorovu obratnost a orientaci ve statistických metodách zpracování dat, čtenářskou orientaci v textu ale ztěžuje grafická úprava tabulek (nejednotná grafika, formát) i velké množství výstupních informací. Vzhledem k opravdu velkému množství hypotéz, a tedy i sledovaných vztahů, by bylo vhodné přehledné shrnutí, práci by prospěl například základní přehled potvrzených a nepotvrzených hypotéz ve formě tabulky. Ačkoliv autor poskytuje kvalitní diskusi, v závěru se ukazuje, že je pro něj obtížné učinit jasné závěry, dospět k přehlednému shrnutí.

Práce splňuje nároky na tento typ kvalifikační práce - doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- 1) Chtěla bych požádat o zprostředkování Vašeho myšlenkového postupu při zařazení makroobav do sledovaných vztahů. Proč právě tato proměnná byla pro Vás zajímavá?
- 2) V čem by byl přínos, zda a jak by byla usnadněna psychologická interpretace dat, pokud by byl využit vácepoložkový dotazník – například NEO-PI-3?

V Praze 10. 1. 2025

